

נמירה בלב

מסכת סנהדרין

"לא תקום ולא תטור" (יט, יח)

מעשה בגאון רבי שמשון זצ"ל אבד"ק זיבלין, מענווי עולם, אשר חי ופעל בקרב ישראל עד שלהי שנת תק"ז אלף הששי, שבה נתבקש לישיבה של מעלה ביום ג' לחדש אלול. גאון זה היה בבחינת אור מוצנע בחייו וקל וחומר אחרי הסתקלותו. שביליו במים רבים ועקבותיו לא נודעו. רק מעט מזער מהליכותיו, אפס קצהו, הגיע לאזנינו מספורי אבות וראויים הדברים להמסר לציבור כדי שתהינה נחלת הרבים.

ומפי כ"ק אדמו"ר מוהר"א זיע"א בעל "ברכת אברהם" שמענו את הסיפור הבא שהיה חוזר עליו פעמים רבות הן ביחידות והן במקהלות חסידים. כאשר עלה רבי שמשון זצ"ל לישב על כסא הרבנות בעירו, התנה עם פרנסי הקהל שביקשו הימנו להתכתר במשרה זו, שני תנאים הבאים כאחד והם כמעט בבחינת "שבור את החבית ושמור את יינה" דהיינו: שעל פיו יישק כל דבר חשוב בחיי הקהילה, וכל ענין הנחתך בדרך כלל על ידי הפרנסים יהיה זקוק להסכמתו, אך באותו זמן אינם יכולים לבוא אל הרב בעסקי העיר בכל ימות השבוע בשום אופן – כדי שלא יתבטל מגירסתו – כי אם במוצאי שבת בלבד. שכן זו היתה דרכו מקדמת דנא לישב בבית המדרש יומם ולילה, מיום ראשון בשבת עד יום הששי בחינת "כי שם ביתו", וכאן השיב לשואלים דת ודין, רק בפניא דמעלי שבתא היה שב אל מעונו ועושה בו את שבתו מבואו ועד צאתו.

פעם אחת יצאה זוגתו הרבנית לשוק באחד מימות השבוע כדי לקנות מצרכי מזון ולהביא טרף לביתה, והיתה עניה זו כמהפכת בחררה ונותנת עינה בדג גדול ומשובח לקנותו לכבוד שבת, אך הנה באה כנגדה אשת גביר בעיירה ושילחה בדג את "חכתה": הוסיפה על המקח ורכשתו. נפלו דברים ביניהן ואשת הגביר של הקהילה הטיחה ברבנית כינוי מעליב ביותר. נפל והתפשט קול הברה בעיר, אשתו של גביר פלוני פגעה בכבוד התורה, אשת חבר כחבר, וכדי בזיון וקצף. הגיעו הדברים לאזני הפרנסים אלופי הקהל, שגמרו אומר כי מחוייבים למחות על עלבון התורה וצריך להענישה בלי להתיירא מתיגרת ידו של הגביר התקיף, כפי שהתורה אומרת "לא תגורו מפני איש". אך אין ספק שזה ענין חשוב לענות בו וכפי שהתנו עם הרב לא יוכלו לעשות בזה מאומה בלא הסכמתו, וכפי שהתנו עוד אין שום אפשרות להביא הדבר בפניו לפני מוצאי שבת. הלכו איפוא אל הרבנית וסחו לה דברים כהווייתם והוסיפו לבקש הימנה, כי בבוא אישה הרב אל הבית במשך יום השבת תראה בחכמתה להביא הדברים אל לבו ו"להכשיר את הקרקע" לקראת התייעצותם עמו במוצאי שבת.

בליל שבת קדש כשחזר רבי שמשון זצ"ל לביתו מבית הכנסת, ושני מלאכי השרת מלווין אותו, הופתע מיד בהכנסו לראות את זוגתו שאינה יושבת אצל שולחנו הערוך, שפירשה לקרן-זוית ושולחן מיוחד עומד לפניה. שאל אותה: "מה רואות עיניי?" השיבה ואמרה לו: "לפי שאיני ראויה להיות רבנית, ולהסב ליד שולחן הרב, לפיכך ערכתי שולחן לעצמי". תמה ושאל: "מפני מה אין את ראויה להיות רבנית?" השיבה: "הרי פלונית

אשתו של הגביר קוראת לי בשם... "וסיפרה לו כל המאורע. התמרמר הרב ושאל: "כך כך העליבה אותך והבריות שותקים! והיכן כבוד התורה? ומה הגידו ראשי הקהל?" נענתה וסיפרה לו: "הציבור נזדעזע עקב המאורע, ראשי הקהל החליטו לקונסה, אבל היו ידיהם כבולות לפעול מה, מפני שגזרת אומר לבל יעשו שום דבר בעל משמעות ללא הסכמתך, ואי אפשר לשאול הסכמתך עד למוצאי שבת".

החריש הרב ופנה לעסוק בתיקוני שבת, ולפתוח בסעודה, אחרי שפייסה לרבנית ותשב אל מקומה הקבוע ליד השולחן. כיון שעמד לקדש על היין ונטל את הכוס בידו, לפני שפתח בברכה נצנץ רעיון בלבו וישאל אותה: "אימתי היה המעשה?" אמרה לו: "ביום השלישי העבר" ("דינסטאג" בלע"ז) התרגש רבי שמשון והניח את הכוס מידו ויקרא בקול גדול כמשתומם: "דינסטאג? דינסטאג? ומיום השלישי עד עכשיו יש לך טינא בלב על אשה יהודיה ועדיין לא מחלת לה?"

וכשהיה אדמו"ר זיע"א בעל "ברכת אברהם" חוזר על הדברים, כשהוא מרתת בכל אבריו וקולו המרעיד מנסר בהיכל קדשו "דינסטאג? דינסטאג? פון דינסטאג ביז היינט האסטו טינא בלב אויף א יידישע טאכטער?" (תרגום: יום ג', יום ג', מיום שלישי עד היום את שומרת טינא בלבך על בת ישראל!) נזדעזעו כל השומעים ונרתעו לאחוריהם, מאימת פגם של נטירה בלב אף לשעה קלה, והיתה חיתת גערותו זו טובה מאלף תוכחות ודברי מוסר.

אף היא הרבנית דק"ק זיבלין, נבהלה מאד לשמע קובלנתו של אישה הצדיק ותאמר כהרף עין: מוחלת אני לה. העיר הרב לאשתו: בכך לא סגי. אדם מישראל שנטרו לו טינה בלב מיום השלישי עד שבת – חובה לפייסו. בואי ונפייסנה.

נצבט לב הרבנית, וכי לא די שזו גרמה לה בושה וחרפה והיא מוחלת לה? אך דברי הרב קודש היו לה. מיד התעטף הרב בפרוותו, והרבנית במעילה, ויצאו ללכת אל בית הגביר בחשכת הלילה וכוס היין נשארה עומדת מלאה על השולחן.

כיון שהתדפקו על בית הגביר, נשמע מבפנים קול שאלה, "מי אתם?" מיד הזדהה הרב בשמו והבינו כהרף עין שבא על עסקי אותו מאורע הביש שקרה לאשת הגביר עם הרבנית. מאחר שידעו את תוקף גדולתו וקדושתו, נתמלאו בני הבית פחד ורעדה, בחששם כי יכה אותם בשבט פיו חלילה ומי יינקה מאלתו. פתחו הדלת ונפלו לרגליו בבכיות ותחנונים שימחל ויסלח כי גדול עוונם מנשוא. התייפח הרב וקרא לעברים: "וכי אתם צריכים לבקש מחילה מאתנו, הלא אנחנו באנו לבקש מחילה מכם, על טינה זו שהיתה שמורה בלב הרבנית אשתי כלפי גברת הבית מיום שלישי שעבר", המה שמעו כן תמהו, נתרגשו, ונזדעקו, "וכי אתם צריכים לבקש מחילה מאתנו והלא אנחנו אשר מתוכנו יצאה המכשלה הזאת, לפגוע בכבוד התורה, אנחנו חטאנו ולא אתם". והיו הללו בוכים כנגד אלו, הללו מפייסין כנגד אלו, עד שנתמזגו הקולות הקוראים מזה ומזה "הכל מחולים לכם" ונתקרבו הלבבות בלא שמץ של חציצה. רק אז נתקררה דעתו של רבי שמשון וצ"ל וישב עם הרבנית אל ביתם ואל שולחנם לקדש על היין ולעשות את שבתו שלום ומבורך. (סיפר ר' אהרן סורסקי)